

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról – „Jólét bolygónk felélése nélkül”

(COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD))

(2013/C 161/15)

Előadó: **Lutz RIBBE**

2012. december 10-én az Európai Parlament, 2012. december 12-én pedig a Tanács, úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikkének (3) bekezdése értelmében kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról – „Jólét bolygónk felélése nélkül”

COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2013. március 5-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. március 20–21-én tartott, 488. plenáris ülésén (a 2013. március 20-i ülésnapon) 82 szavazattal 4 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a hetedik környezetvédelmi cselekvési program tervezetét. A cselekvési program tanácsi és parlamenti elfogadásával környezetpolitikai konszenzus jön létre a meghatározó európai intézmények között arról, hogy milyen súlyos továbbra is az ökológiai helyzet, hogy az európai környezetvédelmi jogszabályok átültetése mélyreható hiányosságokat mutat, hogy a fennálló és kezelendő problémák megoldását célzó eddigi próbálkozások elégtelenek voltak, valamint arról is, hogy 2020-ig milyen környezetpolitikai intézkedések meghozatalára van szükség.

1.2 A tervezet megerősíti az EGSZB által már többször megfogalmazott álláspontot, mely szerint az európai környezetvédelmi problémák nem a kellő ismeretek vagy a megoldást célzó kezdeményezések, hanem az átültetésre irányuló politikai akarat hiányára vezethetők vissza.

1.3 Mindenesetre a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program tervezete általánosságban és a konkrétumokat tekintve is meglehetősen hiányos és homályos. Ha valaki egy program címében a „jólétről” beszél „bolygónk felélése nélkül”, akkor legalább jelzésértékűen meg kellene említeni, hogy mit jelent bolygónk felélése, és részletesebben le kellene írni, hogy a konkrétan tervezett politikai intézkedések milyen kapcsolatban állnak a társadalmi és gazdasági tevékenységekre gyakorolt hatásokkal Európában. A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programban sajnos nyoma sincs ennek.

1.4 A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program így nem több egy környezeti helyzetjelentésnél, amely semmiképp nem tekinthető valódi stratégiai politikai dokumentumnak vagy politikai-operatív cselekvési tervnek.

1.5 Az EGSZB szerint a hetedik uniós környezetvédelmi cselekvési program nem foglal elég világosan állást a környezetpolitikai célkitűzések eléréséhez szükséges gazdasági és társadalmi változások tekintetében. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az Európai Bizottság még az „Erőforrás-hatékony Európa”

kiemelt kezdeményezés előterjesztésekor hangsúlyozta, hogy csak akkor lehet elérni a szükséges változásokat, ha a technológiai előrelépéseken, illetve a megváltozott gyártói és fogyasztói magatartáson túl *jelentős mértékben átalakulnak az energia-, ipari, mezőgazdasági és közlekedési rendszerek is.*

1.6 A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program igen találóan elemzi az eddigi uniós környezetvédelmi cselekvési programok átültetésében tapasztalt hiányosságokat, ugyanakkor alig ad támpontokat ahhoz, hogy az átültetésben tapasztalt hiányosságokat miként lehetne csökkenteni, illetve feloldani. A természetet és a környezetet érintő szinte valamennyi pozitív változás hátterében a civil társadalom áll. Az EGSZB megítélése szerint a civil szervezetek a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program átültetésében központi szerepet játszanak. Egy, a meglévőkhöz hozzáadandó kiemelt célkitűzés keretében határozottan előtérbe kellene állítani és meg kellene erősíteni a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programban betöltött szerepüket.

1.7 Egy célirányos 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program szerepe az kellene, hogy legyen, hogy sokkal világosabban leírja a hagyományos, egyfajta technikai utókezelést biztosító környezetpolitikáról a fenntartható fejlődésre való áttérés menetét. Ennek a cselekvési programnak a végén lezárul az Európa 2020 stratégiához rendelt időkeret is. Az EGSZB többször utalt arra, hogy az Európa 2020 stratégia nem helyettesíthet egy olyan európai fenntarthatósági stratégiát, amely hosszú távú tervezési időszakkal és a gazdasági, szociális és környezeti vetület kiegyensúlyozott figyelembevételével meghatározza a fenntartható fejlődés céljait és stratégiáit Európában. Azt kérjük a Tanácstól és az Európai Parlamenttől, hogy a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programban fektessék le egy magasabb szintű uniós fenntarthatósági stratégia elindítását, amint azt az ENSZ fenntartható fejlődéssel foglalkozó Rio+20 konferenciájának záró következtetéseiben a környezetvédelmi miniszterek tanácsa is követelte (a Rió+20-ról szóló következtetések 3. pontja: A 2012-es UCSZD csúcs eredményei és nyomon követése; a Környezetvédelmi Tanács 3 194. ülése, Luxembourg, 2012. október 25.). Ez valóban többletértéket kölcsönözne a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programnak.

2. Bevezetés

2.1 A hetvenes évek kezdete óta az eddigi hat környezetvédelmi cselekvési program döntően hozzájárult az uniós környezetpolitika fejlesztéséhez és alakításához. A 6. uniós környezetvédelmi cselekvési program 2012 júliusában ért véget. A Tanács és az Európai Parlament az Európai Bizottságot egy utódprogram benyújtására szólította fel.

2.2 Az Európai Bizottság szerint a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programra vonatkozó javaslat azt célozza, hogy erősödjön a környezetpolitika hozzájárulása az alacsony széndioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony gazdasági rendszerre való átálláshoz, a természeti tőke megőrzéséhez, valamint az emberi egészség védelméhez.

2.3 A javaslat tartalmaz egy ökológiai helyzetjelentést is, amely külön kitér a természeti tőke, és azon belül a biológiai sokféleség folyamatos leépülésének a problémájára. Emellett aggódva látja a természeti erőforrásoknak a továbbra is alacsony hatékonyságú felhasználás miatti pazarlását, valamint az állandósuló lég- és vízszennyezést, illetve a környezet veszélyes anyagokkal való terhelését.

2.4 A problémák alapvető okát a meglévő környezeti jogszabályok és lefektetett szabványok tagállami átültetésének hiányában látja.

2.5 Az Európai Bizottság arra a következtetésre jut, hogy „egyes jelek arra utalnak, hogy a biológiai sokféleség, az éghajlatváltozás és a nitrogénkörforgás tekintetében máris túlléptük bolygónk tűrőképességét”.

2.6 A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program a fenti ténnyel szembeállítja a 2050-es évre szóló vízióját „a bolygónk felélése nélküli jólétről”, valamint egy 2020-ig tartó környezetpolitikai cselekvési keretet állít fel, amely kilenc *kiemelt célkitűzésre* összpontosít.

2.7 A dán elnökség kérésére elkészített feltáró véleményével az EGSZB már a folyamat kezdetén részt vett a hetedik környezetvédelmi cselekvési programról folytatott vitában.⁽¹⁾ Ebben rámutatott arra, hogy az Európát jelenleg sújtó környezeti problémák az átültetésre vonatkozó politikai akarat hiányára vezethetők vissza. Úgy vélte, nem világos, hogy egy 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program milyen viszonyban is álljon az Európa 2020 stratégiával és az erőforrás-hatékony Európát célzó kiemelt kezdeményezéssel és menetrenddel. Az EGSZB azt szorgalmazta, hogy adjanak új lendületet a fenntarthatósági stratégiának, és ennek környezetpolitikai végrehajtási stratégiájaként válasszák a végrehajtás-orientált hetedik környezetvédelmi cselekvési programot, integrálják a stratégiába az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezést és annak valamennyi egyéni kezdeményezését, valamint gondoskodjanak a környezet- és gazdaságpolitikai megfontolások szoros és koordinált összehangolásáról.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB szerint a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program politikai többletértéke abban áll, hogy a jelenlegi európai bizottsági környezetvédelmi stratégiákkal, iránymutatókkal és menetrendekkel ellentétben a Tanács és az Európai Parlament határoz róla. Ezáltal egyfajta környezetpolitikai

konszenzus jön létre a meghatározó uniós intézmények között arról, hogy 2020-ig milyen intézkedésekre van szükség.

3.2 A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program tehát kiindulási alapot teremt uniós intézmények és uniós szintű politikai döntéshozók jövőbeli döntéseikhez, de ugyanúgy igaz ez a tagállamokra nézve is, hiszen rájuk éppúgy érvényes a program.

3.3 Az EGSZB azért is üdvözli a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program előterjesztését, mert a róla szóló kötelező érvényű határozattal a Tanács és az Európai Parlament is egyértelművé teszi, hogy milyen súlyos még mindig az ökológiai helyzet, és hogy az európai környezetvédelmi jogszabályok végrehajtása terén komoly hiányosságok mutatkoznak, valamint hogy a jelenlegi és a várható problémák megoldására szolgáló módszerek közül sok nem volt megfelelő.

3.4 Tartalmát tekintve azonban a program lényegében ugyanazt ismétli meg, amit környezetvédelmi közleményeiben, stratégiáiban, iránymutatásaiban és menetrendjeiben az Európai Bizottság már egyszer rögzített. A tanácsi és európai parlamenti határozatok révén viszont ezek politikai értelemben jelentősen felértékelődnek.

3.5 Mindenesetre a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program tervezete általánosságban és a konkrétumokat tekintve is meglehetősen hiányos. Ha valaki egy program címében a „jólétről” beszél „bolygónk felélése nélkül”, akkor legalább jelzésértékűen meg kellene említeni, hogy mit jelent bolygónk felélése, és részletesebben le kellene írni, hogy a konkrétan tervezett politikai intézkedések milyen kapcsolatban állnak a társadalmi és gazdasági tevékenységekre gyakorolt hatásokkal Európában. A programban sajnos nyoma sincs ennek.

3.6 Azokban a pontokban, ahol kicsit konkrétan fogalmaznak, nem határoznak meg konkrét felelősségi köröket és ellenőrzési kritériumokat, amelyekkel nyomon követhető lenne, hogy sikerült-e elérni a célokat és végrehajtani az intézkedéseket.

3.7 A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program így nem több egy környezeti helyzetjelentésnél, amely semmiképp nem tekinthető valódi stratégiai politikai dokumentumnak vagy politikai-operatív cselekvési tervnek. Mindez csalódottsággal tölti el az EGSZB-t, amely a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programról írt feltáró véleményében, de már egy 2004-ben „Az uniós fenntartható fejlődési stratégia értékelése” címmel írt feltáró véleményében⁽²⁾ is ilyen konkrét és nyomon követhető, iránymutató programokat szorgalmazott.

3.8 Bírálatként kell megjegyezni azt is, hogy hiába lenne feltétlenül szükséges, a program környezetpolitikai értelemben alig tekint ki a 2020-as év utáni időszakra. Az energia- és az éghajlat-politikában már most is egyértelmű, hogy a 2020-ig szóló tervezés túl rövid. A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programból nem derül ki, hogy vajon a 2020-ra tervezett célok és intézkedések alkalmasak és elégségesek-e ahhoz, hogy valóban reális lehessen a „jólét bolygónk felélése nélkül” jövőkép 2050-re. Ehhez legalább egy előzetes tervezésre szükség lenne arról, hogy a 2050-es jövőkép eléréséhez vezető út részeként a 2030-as és 2040-es években milyen következő lépések várhatók. A 2020-ig szóló kitekintés azért is túl rövid, mert ilyen időtávban nem lehet megfelelő biztonsággal hosszú távú beruházásokat tervezni a zöld gazdaságban.

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A hetedik környezetvédelmi cselekvési program és a hatodik környezetvédelmi cselekvési program nyomon követése, HL C 191., 2012.6.29., 1–6. o.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Az uniós fenntartható fejlődési stratégia értékelése, HL C 117., 2004.4.30., 22–37. o.

3.9 Alapvetően üdvözlendő, hogy a környezetvédelmi cselekvés tervezésére vonatkozó időtávot összehangolják az Európa 2020 stratégiával és az ahhoz elfogadott kiemelt kezdeményezésekkel. Az időtartam ráadásul még a következő, 2014–2020-as pénzügyi terv időkeretével is összhangban van, ami komoly előnyt jelentene, ha meg tudnák teremteni a programok szükséges egymásra épülését. A bemutatott kilenc prioritás egyike azt célozza ugyan, hogy biztosítani lehessen a környezetvédelmi intézkedésekhez szükséges beruházásokat, a követelmények ismertetésénél viszont nagyon homályosan utalnak csak az EU középtávú pénzügyi tervezésére – eltekintve persze attól, hogy a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program egyébként is túl későn jelent meg ahhoz, hogy ráhatással lehessen ez utóbbira.

3.10 A programban kiválasztott kilenc *kiemelt célkitűzés* kritikára ad okot. A „városi környezet” megfogalmazással egy olyan szakterületet választottak, amely már korábbi uniós környezetvédelmi cselekvési programokban is többször előfordult. Bár a „városi környezetpolitika” nagy jelentőségű kérdés, az EU meglehetősen csekély befolyással rendelkezik ezen a területen. Igen komolyak viszont az uniós jogkörök a közlekedéspolitika terén, és az Európai Bizottság többször ki is hangsúlyozta, hogy ez a terület milyen fontos az éghajlatvédelem szempontjából. A közlekedéspolitika ennek ellenére jószerivel meg sem jelenik a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programra tett javaslatban.

3.11 Az EGSZB szerint célszerű lenne, ha a civil társadalom stratégiai integrációja önálló *kiemelt célkitűzés*ként jelenne meg az uniós környezetvédelmi cselekvési programban (lásd a 4.4.9. pontot).

3.12 A külkereskedelmi politika szintén van olyan fontos az európai környezet- és fenntarthatósági politika szempontjából, hogy ez a terület is legalább akkora hangsúlyt érdemelt volna, mint a „városi környezet”.⁽³⁾

3.13 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az Európai Bizottság még az „Erőforrás-hatékony Európa” *kiemelt kezdeményezés* előterjesztésekor hangsúlyozta, hogy csak akkor lehet elérni a szükséges változásokat, ha a technológiai előrelépéseken, illetve a megváltozott gyártói és fogyasztói magatartáson túl jelentős mértékben átalakulnak az energia-, ipari, mezőgazdasági és közlekedési rendszerek is. Nem elegendő, hogy a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program ismét szorgalmazza ugyan a környezetvédelmi követelmények beépítését más politikaterületekbe, de nem tér ki arra, hogy bizonyos gazdasági ágazatokban a fenntartható gazdasági modell és életmód irányába mutató „alapvető átalálásra” van szükség.

3.14 A program azt is elmulasztja, hogy pontosabban bemutassa, milyen fontos az erőforrások és a környezet védelme a gazdasági fejlődés és a minőségi munkahelyteremtés szempontjából. Az EGSZB ezzel kapcsolatban utal többek között korábbi véleményeire.⁽⁴⁾ Sokkal jobban ki kellene emelni, hogy a környezet-, a szociál-, a fejlesztés- és a gazdaságpolitika, azaz a fenntarthatóság fő elemei, szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

3.15 Ezzel az is egyértelművé válik, hogy a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program lényege és szerepe az kellene hogy legyen, hogy sokkal világosabban leírja a hagyományos, egyfajta utókezelő környezetpolitikáról a fenntartható fejlődésre való áttérés menetét. Ennek a cselekvési programnak a végén

lezárul az Európa 2020 stratégiához rendelt időkeret is. Az EGSZB többször utalt arra, hogy az Európa 2020 stratégia nem helyettesíthet egy olyan európai fenntarthatósági stratégiát, amely hosszú távú tervezési időszakokkal és a gazdasági, szociális és környezeti terület kiegyensúlyozott figyelembevételével meghatározza a fenntartható fejlődés céljait és stratégiáit Európában. Arra kérjük a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési program keretében adjon megbízást egy új, átfogó uniós fenntarthatósági stratégia kidolgozására, ahogy azt az uniós környezetvédelmi miniszterek tanácsa a fenntartható fejlődésről tartott Rio+20 ENSZ-konferenciát követő következtetéseiben kérte (a Rio+20-ról szóló következtetések 3. pontja: A 2012-es UCSD csúcsmegbeszélés eredményei és nyomon követése; a Környezetvédelmi Tanács 3 194. ülése, Luxembourg, 2012. október 25.). Ez valóban többlettértékkel ruházná fel a 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programot.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB a 9 *kiemelt célkitűzés* közül most csak azokhoz fűz észrevételeket, amelyek szerinte különösen fontosak:

4.2 *1. kiemelt célkitűzés: az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése*

4.2.1 A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programban egyértelművé kellene tenni, hogy a KAP és a közös halászati politika reformjai kapcsán a mezőgazdaság és a halászat környezetbarátabbá válását célzó európai bizottsági javaslatok végrehajtása rendkívül fontos a természeti tőke megőrzéséhez.

4.2.2 A 7. uniós környezetvédelmi cselekvési programra tett javaslatban nagyon helyesen szorgalmazzák a hatékonyabb talajvédelmet is. Továbbra is aggodalomra adnak okot az Európában a talajszennyezés, a talajdegradáció és a területhasználat terén megfigyelhető tendenciák. Az EGSZB szerint európai szintű jogi lépésekre van szükség ahhoz, hogy meg lehessen fordítani ezt a folyamatot. A Tanácsnak ezért mielőbb újra kellene nyitnia a talajvédelmi irányelvről szóló vitát. Az Európai Bizottságnak egy tematikus stratégiával arra is ösztönöznie kellene a tagállamokat, hogy tegyenek lépéseket a közlekedés és a települések révén történő jelentős területhasználat csökkentésére, illetve a mezőgazdasági és erdészeti területek védelme érdekében.

4.3 *2. kiemelt célkitűzés: erőforrás-hatékony, környezetbarát és versenyképes uniós gazdaság kialakítása*

4.3.1 Az Európai Bizottság az erőforrás-hatékony Európa megteremtését célzó *kiemelt kezdeményezésével* politikájának központi témájává tette a természetes erőforrások felhasználási hatékonyságának növelését, és a megfelelő ütemtervben a 2020-as évig meghatározta az ehhez vezető alapvető mérföldkövet. Sajnálatos, hogy a 41. bekezdésben szereplő célmeghatározások egyes fontos mérföldköveket nem tükröznek megfelelőképpen.

4.3.2 Mindenekelőtt a gazdasági növekedés és a negatív környezeti hatások egymástól való (teljes) függetlenítését és azt a szándékot kellene a *célkitűzések* közé felvenni, hogy 2020-ig ambiciózus célokban kell megállapodni az erőforrás-hatékonyságot illetően, megbízható mutatószámokkal együtt, amelyek az

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: *Kereskedelem, növekedés és globális ügyek – A kereskedelempolitika mint az Európa 2020 stratégia kulcseleme*, HL C 43., 2012.2.15., 73–78. o.

⁽⁴⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: *Út a munkahelyteremtő fellendülés felé*, HL C 11., 2013.1.15., 65–70. o.

állami és magánszférabeli döntéshozók számára az erőforrás-hatékony gazdálkodási módra való áttérés során útmutatást adnak.⁽⁵⁾ Az EGSZB emellett emlékeztet arra a követelésére, hogy a környezetbarát tervezésről szóló irányelvet használják fel arra, hogy a nem fenntartható termékeket a gazdaság vérkeringéséből kikapcsolják, és az irányelvet ennek érdekében ne csupán az energiahatékonyság, hanem az anyagi erőforrások hatékonyságának javítása szempontjából is alkalmazzák.⁽⁶⁾

4.4 4. kiemelt célkitűzés: az uniós környezetpolitika hasznának maximalizálása

4.4.1 A 6. környezetvédelmi cselekvési program értékeléséből világosan kitűnt, hogy a meglévő környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásának hiányosságai jelentik a legnagyobb akadályt az előtt, hogy a környezet védelme terén megtegyük a szükséges előrelépéseket. Üdvözlendő ezért, hogy a 7. környezetvédelmi cselekvési program kiemelt prioritásként kezeli az uniós környezetvédelmi jogszabályok jobb tagállami alkalmazását.

4.4.2 A környezetvédelmi jogszabályok jobb végrehajtását azonban az Európai Bizottság már a múltban is nyomatékosan követelte, anélkül hogy ennek átütő eredménye lett volna. Abból kell tehát kiindulni, hogy olyan, alapvető akadályok állnak fenn, amelyek nem oldhatók meg pusztán a környezetvédelmi jogszabályokról nyújtott tájékoztatás, az ellenőrzési mechanizmusok és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés javasolt javításai révén.

4.4.3 A döntő inkább az, hogy számos tagállamban hiányzik a politikai szándék ahhoz, hogy a környezetvédelmi jogszabályok hatékony végrehajtását ugyanolyan fontos politikai prioritásként kezeljék, és a végrehajtó szervek számára ennek megfelelően elegendő forrást és képzett szakembereket, továbbá konfliktusok esetén megfelelő politikai támogatást biztosítsanak.

4.4.4 Kínálkozik a párhuzam a pénzügyi válsággal. Ugyanúgy, ahogy a pénzügyi válságot az idézte elő, hogy a Maastrichti Szerződésben a közös valuta stabilitására vonatkozóan rögzített kritériumok be nem tartása következtében nem bántak fenntartható módon a gazdasági erőforrásokkal, a környezeti problémák oka is az erőforrások, jelen esetben a föld, víz, levegő, éghajlat, a véges ásványi és fosszilis erőforrások stb. túlzott igénybevételében rejlik.

4.4.5 Az EGSZB hiányolja, hogy a környezeti válságra nem reagáltak úgy, mint ahogy a pénzügyre, a költségvetési paktumban rögzített, a válság leküzdését szolgáló intézkedésekkel – azaz világos előírásokkal, egyértelmű mutatókkal, ellenőrzésekkel és szankciókkal. A 7. környezetvédelmi cselekvési programban mindebből semmi sem található. Az ebben felvázolt megközelítések nem alkalmasak arra, hogy a végrehajtás ismertetett strukturális hiányosságait valóban megszüntessék. A jogszabályok jobb alkalmazására vonatkozó, 2020-ig javasolt célok igen homályosak és nem ellenőrizhetők.

4.4.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a jogszabályi előírások betartásához független szervek általi, hatékony ellenőrzésre, valamint arra van szükség, hogy egyértelműen látni lehessen, hogy a hatóságok szükség esetén készek szankciókat alkalmazni, illetve az érintettek azokat elfogadni. Az EGSZB ezért azt várja, hogy a 7. környezetvédelmi cselekvési programban az EU teljes környezetvédelmi joganyaga tekintetében rögzítsék a hatékony

tagállami ellenőrzés és felügyelet kötelező kritériumainak kibővítését és uniós szinten megfelelő kiegészítő kapacitások kiépítését.

4.4.7 Emellett az ökológiai célkitűzések végrehajtásában elért előrelépések nyomán követésének az európai szemeszterbe való, a 82. f) pontban említett beépítése is alkalmas arra, hogy az uniós és tagállami szintű politikai vezetés figyelmét jobban a kérdésre irányítsa. Az Európai Bizottság mindemellett rámutat arra, hogy makrogazdasági szempontból is milyen káros hatásai lehetnek a fokozódó környezeti terheléseknek. Az éghajlatváltozás gazdasági következményeiről szóló 2006-os Stern-jelentés, valamint az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség gazdasági vonatkozásairól szóló TEEB kezdeményezésről készült 2010-es összefoglaló jelentés egyértelműen bizonyítja ezt.

4.4.8 A 7. környezetvédelmi cselekvési programot olyan intézkedésekkel kellene kiegészíteni, amelyek pozitív ösztönzőket nyújtanak a környezetvédelmi jogszabályok betartásához. Különösen azt tartja a jogkövetést hatásosan motiváló eszköznek, ha az uniós pénzügyi eszközök tagállamoknak és magán-szervezeteknek való juttatását a vonatkozó környezetvédelmi jogi előírások betartásának igazolásához kötik. Az EGSZB azt is fontosnak tartja, hogy kooperatív stratégiákkal, illetve bevált gyakorlatok megismertetésével ösztönözzék a gazdaság szereplőit arra, hogy ők is tevékenyen vegyenek részt a környezet állapotának javításában.

4.4.9 Végül pedig a környezetvédelem hatékony megvalósításának feltétele a civil társadalom aktív szerepvállalása is, melynek keretében a polgárok aktív ellenőrző szerepet tudnak betölteni. Ennek eszközei – amelyek mindenekelőtt az Aarhusi Egyezmény alapján kerültek be az európai környezetvédelmi jogba – többek közt a környezeti információkhoz való szabad hozzáférés vagy a civil szervezetek környezetjogi döntési eljárásokban való részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés. A 7. környezetvédelmi cselekvési program megemlíti ezeket az eszközöket, nem foglalkozik viszont a civil szervezeteknek a környezetvédelmi jog végrehajtásában játszott szerepével, és ezen túlmenő javaslatok sem szerepelnek benne. A természetet és a környezetet érintő szinte valamennyi pozitív változás hátterében a civil társadalom áll. Az EGSZB megítélése szerint a civil szervezetek a 7. környezetvédelmi cselekvési program átültetésében központi szerepet játszanak. Szerepüket a 7. környezetvédelmi cselekvési programban egy további elsőbbségi célkitűzés keretében határozottan előtérbe kellene állítani és meg kellene erősíteni, és az intézkedések közé fel kellene venni a civil szerepvállalások (pl. helyi Agenda 21-szövetségek és hasonló fórumok) támogatását, a partnerségek kialakítását, valamint a szervezett civil társadalom környezetvédelmi tanácsokba és fenntarthatósági tanácsokba való fokozottabb bevonását szolgáló kezdeményezéseket is.

4.5 6. kiemelt célkitűzés: a környezet- és éghajlat-politikai beruházások és a megfelelő árképzés biztosítása

4.5.1 A környezet- és éghajlatvédelmi politika terén történő beruházások támogatását szolgáló intézkedések, valamint a környezeti költségek árképzésbe való beépítése alapvetően fontosak az erőforrás-hatékony és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés biztosításához. Üdvözlendő ezért, hogy az Európai Bizottság a 7. környezetvédelmi cselekvési tervre vonatkozó javaslatában ezt a kérdéskört a kiemelt célok közé emelte. A 2020-ra előirányzott célok (82. pont a) és b) bekezdés) azonban itt is nagyon körülhatárolatlanok, és nem alkalmasak az eredmények ellenőrizhető felmérésére.

⁽⁵⁾ COM(2011) 571 final, 3.1.2. és 6.1. mérföldkövek, HL C 181., 2012.6.21., 163–168. o.

⁽⁶⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A fenntartható termelés és fogyasztás ösztönzése az EU-ban, HL C 191., 2012.6.29., 6–11. o.

4.5.2 Ködös formában itt is szó esik a környezetre káros támogatások leépítéséről, ami már pl. a 2006-os fenntarthatósági stratégiában is téma volt, amikor ígéret született egy ilyen jellegű lista előterjesztésére. Ha az ismételt bejelentéseket nem követi végrehajtás, az EU környezetvédelmi politikája könnyen hiteltelenné válhat. Ez érvényes arra a sokszor hangoztatott alapelvre is, hogy a külső költségeket internalizálni kell, vagy hogy az adóztatás súlypontját a munkáról a korlátozottan terhelhető környezetre kell áthelyezni.

Kelt Brüsszelben, 2013. március 20-án.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON
